

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (0 5) 2096603 El. p. saulius.caplinskas@lrs.lt

2025-02-07

Sveikatos apsaugos ministerijai

Siunčiama tik el.paštu:

ministerija@sam.lt

DĖL BŪTINŲ VEIKSMŲ SIEKiant GIMDOS KAKLELIO VĖŽIO ELIMINAVIMO IR ŽMOGAUS PAPILOMOS VIRUSO (ŽPV) SUKELIAMŲ LIGŲ VYRAMS IR MOTERIMS SUMAŽINIMO

Drauge su Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija (POLA) dėkojame ministerijos atstovėms, gerb. viceministrei Laimutei Vaidelienei ir Asmens sveikatos departamento vyresniajai patarėjai Agnei Liubeckienei už aktyvų dalyvavimą 2024 m. sausio 27 d. Lietuvos Respublikos Seime vykusioje konferencijoje „Gimdos kaklelio vėžio eliminavimas ir ŽPV sukeliamų ligų vyrams ir moterims sumažinimas – misija įmanoma?“.

Tai, kad tokio formato renginiai yra labai reikalingi, liudija didžiulis sulauktas susidomėjimas – konferencijoje dalyvavo visos suinteresuotos pusės: sprendimų priėmėjai ir juos įgyvendinančių institucijų atstovai, gydymo įstaigų vadovai, medikų profesinių sąjungų atstovai, ginekologai, šeimos gydytojai, onkologai chemoterapeutai, imunologai, pacientų draugijų atstovai, taip pat žiniasklaidos atstovai – iš viso apie 150 dalyvių, pusė iš jų dalyvavo gyvai.

Konferencijos pabaigoje išryškėjo sutarimas, kad esminiai trukdžiai, su kuriais susiduriama ir kuriose srityse pokyčių reikia neatidėliojant, yra:

- nuoseklus ir kryptingo visuomenės informavimo trūkumas;
- ilgą laiką neskirtas dėmesys visuomenės švietimui, edukacijai bei įgalinimui;
- žemas dalyvavimo gimdos kaklelio prevencinėje programoje lygis, kurio nesprendžiant nepasiteisins ir naujasis centralizuotas prevencinės programos modelis;
- nelygios galimybės regionų gyventojoms: mažesniuose miestuose, miesteliuose ir kaimuose realus paslaugų prieinamumas yra iššūkis;
- informacijos stoka: dauguma net neįtaria esantys ŽPV nešiotojai, nes ŽPV infekcija yra besimptomė;
- vakcinacijos iššūkiai: nors vakcina įtraukta į skiepų kalendorių, ne visos šeimos renkasi skiepyti vaikus dėl per mažo pasitikėjimo vakcinomis;
- stigmatizavimas, mitai, informacijos ir sveikatos raštingumo trūkumas, kurie trukdo situacijai gerėti.

Atsižvelgiant į šiuos pastebėjimus, bei į Europos kovos su vėžiu plano įgalinančias priemones¹, Europos Tarybos rekomendacijas tobulinti ankstyvosios diagnostikos programas², Europos Tarybos rekomendacijas dėl vakcinomis išvengiamo vėžio³, kviečiame drauge imtis atsakomybės ir esamus iššūkius paversti konkrečiais darbais ir įsipareigojimais.

Visų pirma, kadangi šiemet baigia galioti Nacionalinė vėžio profilaktikos ir kontrolės 2014–2025 metų programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas, kviečiame:

1. Neatidėliojant pradėti rengti naują vėžio kontrolės programą ar veiksmų planą, į procesą įtraukiant visas suinteresuotas puses. Dokumente turi būti numatytos veiksmingos ir kryptingos priemonės, atliepiančios visus 2024-01-27 konferencijoje iškeltus klausimus, tokius kaip:
  - konkrečių rodiklių nustatymas, siekiant sumažinti sergamumą gimdos kaklelio vėžiu iki nustatyto termino;
  - III-IV stadijoje nustatomų ligos atvejų skaičiaus mažinimas;
  - Gimdos kaklelio vėžio prevencinės programos dalyvių skaičiaus didinimas;
  - vakcinacijos apimčių augimas.
2. Peržiūrėti Gimdos kaklelio vėžio prevencinės programos turinį, atsisakant PAP testo 25-34 m. moterims, jį pakeičiant patikimesniu AR ŽPV testu, kuris dabar skiriamas 35-59 m. moterims.
3. Skatinti pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigas skiepyti nuo ŽPV, pavyzdžiui:
  - didinant įkainį arba įtraukiant į Gerų darbo rezultatų skaičiavimą;
  - kviesti neskiepytus vaikus, sudaryti individualius skiepų planus su atskiru įkainiu;
  - apsvarstyti galimybę kompensuoti visas 3 ŽPV vakcinas vaikams nuo 15 m. (dabar valstybė kompensuoja tik 2 vakcinas, o trečiąją apmoka pacientas).
4. Numatyti kryptingus veiksmus visuomenės švietimui, į procesą įtraukiant pacientų organizacijas. Švietimui ir informavimui būtina skirti prioritetinį dėmesį jau šiemet, naudojant Visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšas bei peržiūrint Europos projektų ir kitų finansavimo šaltinių galimybes.

Pagarbiai

Seimo narys
Prof. dr. Saulius Čaplinskas

POLA direktorė
Neringa Čiakienė

¹ [Europos kovos su vėžiu programos tinkapis.](#)

² <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-promoting-our-european-way-of-life/file-cancer-screening>

³ [Tarybos rekomendacija dėl vėžio, kurio galima išvengti skiepijant.](#)